

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

30. juuni 2016*

Eelotsusetaotlus — Määrus (CE) nr 543/2008 — Põllumajandus — Ühine turukorraldus — Turustusnormid — Pakendatud värske kodulinnuliha — Kohustus esitada pakendatud värske kodulinnuliha müügipakendil või sellele kinnitatud etiketil selle koguhind ja kaaluühikuhind — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artikkel 16 — Ettevõtlusvabadus — Proportsionaalsus — ELTL artikli 40 lõike 2 teine lõik — Diskrimineerimiskeeld

Kohtuasjas C-134/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sächsisches Oberverwaltungsgerichti (Saksimaa teise astme halduskohus, Saksamaa) 24. veebruari 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. märtsil 2015, menetluses

Lidl GmbH & Co. KG

versus

Freistaat Sachsen,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. Toader (ettekandja), A. Rosas, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Lidl GmbH & Co. KG, esindajad: *Rechtsanwalt* A. Pitzer ja *Rechtsanwalt* M. Grube,

— Freistaat Sachsen, esindaja: I. Gruhne,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B. Schima ja K. Skelly,

olles 16. märtsi 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab komisjoni 16. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 543/2008, millega kehtestatakse määruse (EÜ) nr 1234/2007 (teatavate kodulinnuliha turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT 2008, L 157, lk 46) artikli 5 lõike 4 punkti b kehtivust.
- 2 Taotlus on esitatud jaekaubandusettevõtja Lidl GmbH & Co. KG ja Freistaat Sachseni (Saksimaa, Saksamaa) vahelises kohtuvaidluses eelnimetatud sättes ette nähtud kohustuse üle esitada pakendatud värske kodulinnuliha müügipakendil või sellele kinnitatud etiketil jaemüügis selle koguhind ja kaaluühikuhind (edaspidi „märgistamiskohustus“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 ELTL artiklis 39 on kirjeldatud ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid. ELTL artikli 41 punkt b sätestab, et artiklis 39 seatud eesmärkide saavutamise võimaldamiseks võidakse ühise põllumajanduspoliitika raames näha ette ühismeetmed teatud toodete tarbimise edendamiseks.
- 4 Nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse (EMÜ) nr 2777/75 kodulinnulihaturu ühise korralduse kohta (EÜT 1975, L 282, lk 77; ELT eriväljaanne 03/02, lk 138) artikkel 2 näeb ette, et teatavate toodete turustuskorralduse edendamiseks või nende kvaliteedi parandamiseks võib võtta ühenduse meetmeid. Turustusnormid võivad eelkõige kehtida pakendamise, esitlemise ja märgistamise kohta.
- 5 Nõukogu 26. juuni 1990. aasta määrusega (EMÜ) nr 1906/90 kodulindude turustusnormide kohta (EÜT 1990, L 173, lk 1; ELT eriväljaanne 03/10, lk 92) kehtestati etiketistamise erinormid, mille hulka kuulub kohustus esitada pakendatud värske kodulinnuliha müügipakendil või sellele kinnitatud etiketil selle jaemüügil kohaldatav koguhind ja kaaluühikuhind.
- 6 Määruse põhjenduses 2 oli märgitud:

„sellised normid võivad kaasa aidata kodulinnuliha kvaliteedi parandamisele ja niiviisi hõlbustada kõnealuse liha müüki; seepärast on tootjate, kauplejate ja tarbijate huvides, et turustusnorme kohaldataks inimtoiduks tarvitatava kodulinnuliha suhtes“.
- 7 Määruse artikli 5 lõike 3 punkt b sätestab:

„Pakendatud kodulinnuliha puhul tuleb pakendil või sellele kinnitatud etiketil esitada järgmised andmed:

[...]

b) värske kodulinnuliha puhul selle koguhind ja kaaluühikuhind jaemüügis“.
- 8 Määrus nr 2777/75 tunnistati kehtetuks nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT 2007, L 299, lk 1). Viimane koondab ühtseks õiguslikuks raamistikuks 21 ühist turukorraldust eri toodete või tooterühmade kohta. Põhjenduses 7 on märgitud, et selles seisnev „[l]ihtsustamine ei tohiks kahtluse alla seada ühises põllumajanduspoliitikas aastate jooksul tehtud poliitilisi otsuseid“. Põhjenduses 10 on rõhutatud

eesmärki stabiliseerida turge ja tagada põllumajandusega tegelevale rahvastikuosale rahuldav elatustase eri otsetoetuskavade kasutuselevõtmisega, võttes ühest küljest arvesse iga sektori vajadusi, teisalt aga eri sektorite omavahelist sõltuvust.

- 9 Mis puutub kanalihasse, siis antakse määruse nr 1234/2007 artikli 121 punkti e alapunktis iv Euroopa Komisjonile volitused kehtestada „eeskirjad, mis käsitlevad kaasnevatel äridokumentidel esitatavaid täiendavaid märkeid, lõpptarbijale mõeldud kodulinnuliha märgistamist, müügiks pakkimise viisi ja reklaami ning nimetust, mille all kõnealust toodet [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta] direktiivi 2000/13/EÜ [toidu märgistamist, esitlemist ja reklaami käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 2000, L 109, lk 29; ELT eriväljaanne 15/05, lk 75)] artikli 3 lõike 1 punkti 1 tähenduses müüakse“.
- 10 Määruse nr 543/2008 põhjenduste 1–3 kohaselt on seetõttu, et „teatavad määrusega nr 1906/90 ette nähtud sätted ja kohustused ei ole määrusesse nr 1234/2007 üle võetud“, on asjakohased sätted võetud vastu määruse nr 543/2008 raames „ühise turukorralduse ja eelkõige turustusnormide järjepidevuse ja tõhusa toimimise huvides“.
- 11 Määruse nr 543/2008 põhjendus 10 on sõnastatud järgmiselt:
- „Tarbijale selliste müügiks pakutavate toodete kohta piisava, selge ja objektiivse teabe andmiseks ja selliste toodete vabaks liikumiseks kõikides ühenduse osades tuleb tagada, et linnuliha turustusnormides võetaks võimalikult palju arvesse nõukogu 20. jaanuari 1976. aasta direktiivi 76/211/EMÜ (teatavate toodete massi või mahu järgi pakendamist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta). [EÜT 1976, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 13/03, lk 91].“
- 12 Määruse artikli 5 lõike 4 punkt b on sõnastatud määruse nr 1906/90 artikli 5 lõike 3 punkti b sõnastusega identselt.
- 13 Kuigi määrus nr 1234/2007 on omakorda tunnistatud kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrusega (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 641), jätkatakse siiski munade ja linnulihasektori toodete turustusnorme puudutavate sätete kohaldamist kuni vastavate turustamiseskirjade kohaldamise kuupäevani, mis kehtestatakse määruse nr 1308/2013 artikli 230 lõike 1 punktis c sätestatud delegeeritud õigusaktide kohaselt.

Saksa õigus

- 14 22. märtsi 2013. aasta Verordnung über Vermarktungsnormen für Geflügelfleisch (määrus kodulinnuliha turustusnormide kohta; (*Bundesgesetzblatt* 2013 I, lk 624) näeb § 3 lõike 2 punktis 6 ette:
- „[Määruse nr 543/2008] artikli 5 lõikes 4 nimetatud andmete õige ja täieliku esitamiseta on keelatud kodulinnuliha varusid [...] müügiks säilitada, pakkuda, tarnida, müüa või muul viisil turule viia.“
- 15 Määruse § 9 lõike 3 punktis 1 on ette nähtud:
- „Isik, kes vastuolus [käesoleva määruse] § 3 sätetega säilitab müügiks, pakub müügiks, tarnib, müüb või viib muul viisil turule kodulinnurümba, kodulinnuliha või jaotustüki, paneb toime väärteo Handelsklassengesetzi (turustuskategooriate seadus) § 7 lõike 1 punkti 3 tähenduses.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Lidl on jaekaubandusettevõtja, kes käitab kogu Saksamaal säästuhindadega toiduainetekauplusi. Teatavates Lampertswalde piirkonnas asuvates kauplustes pakub ta müügiks muu hulgas pakendatud värsket kodulinnuliha. Eelotsusetaotluse kohaselt ei ole kauba hind esitatud vahetult pakenditel või sellele kinnitatud etiketil, vaid üksnes riiulite külge kinnitatud hinnasiltidel.
- 17 Sächsisches Landesamt für Landwirtschaft (Saksimaa põllumajandusamet, Saksamaa), nüüd Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (Saksimaa keskkonna-, põllumajandus- ja geoloogiaamet, Saksamaa) tuvastas sellise hinna esitamise tava mitme kontrolli käigus. Amet leidis, et on rikutud kontrollimiste kuupäeval kehtinud määruse nr 1906/90 artikli 5 lõike 3 punkti b.
- 18 Lidl esitas 30. aprillil 2007 Verwaltungsgericht Dresdenile (Dresdeni halduskohus, Saksamaa) kaebuse, paludes tuvastada tema tegevuse õiguspärasus ning sedastada, et tema kasutatud hinna esitamise tava ei riku määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkti b, mis on sisult identne määruse nr 1906/90 artikli 5 lõike 3 punktiga b. Kaebaja väitis, et viidatud õigusnorm on „mittekohaldatav“, kuna see kujutab Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 15 lõike 1 tähenduses koostoimes Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikega 1 endast kutsealal tegutsemise vabaduse ebaproportsionaalset riivet.
- 19 Verwaltungsgericht Dresden (Dresdeni halduskohus) jättis kaebuse 10. novembri 2010. aasta otsusega põhjendamata tõttu rahuldamata.
- 20 Lidl esitas nimetatud otsuse peale Sächsisches Oberverwaltungsgerichtile (Saksimaa teise astme halduskohus, Saksamaa) apellatsioonkaebuse. Nimetatud kohus leiab, et määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b on põhikohtuasja apellandi suhtes kohaldatav ning tema menetluses oleva kohtuasja lahendamine sõltub nimetatud sätte kehtivusest. Siinkohal kahtleb ta, kas viimati nimetatud säte on – harta artikli 15 lõiget 1 ja artiklit 16 koostoimes ELTL artikli 40 lõike 2 teise lõiguga arvestades – kehtiv.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kõnealune märgistamiskohustus ei kujuta endast põhikohtuasja apellandi kutsealal tegutsemise vabaduse ja ettevõtlusvabaduse ebaproportsionaalset ja lubamatut riivet, kuna nende õiguste ja vabaduste olemus on säilinud. Määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b ei keela pakendatud värsket kodulinnuliha turustamist, viidatud säte sisaldab üksnes kõnealuste toodete hinna esitamisega seotud nõudeid. Peale selle vastab nimetatud kohustus tarbijakaitse üldisele huvile.
- 22 Siiski kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas sellest sättest tulenev märgistamiskohustus on proportsionaalne, kuna esiteks ei ole see kohustus nähtud ette muude pakendatud toodete suhtes nagu looma-, sea-, lamba- või kitseliha suhtes ning kuna teiseks see toob kaasa täiendavate rahaliste ja korralduslike kohustuste kandmise, mis piiravad konkurentsi.
- 23 Arvestades diskrimineerimiskeelu põhimõtet, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas värsket kodulinnuliha ja muu inimtoiduks mõeldud värsket liha ebavõrdne kohtlemine on põhjendatud, kuna sarnane kohustus viimaste märgistamise osas puudub.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Sächsisches Oberverwaltungsgericht (Saksimaa teise astme halduskohus, Saksamaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse nr 543/2008] artikli 5 lõike 4 punkt b on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 1 esimese lõiguga koostoimes harta artikli 15 lõikega 1 ja artikliga 16?

2. Kas määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b on kooskõlas ELTL artikli 40 lõike 2 teise lõiguga?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 25 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b, mis näeb ette märgistamiskohustuse, on harta artikli 15 lõiget 1 ja artiklit 16 arvestades kehtiv.
- 26 Kõigepealt tuleb märkida, et kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ja põhikohtuasja pooled tõepoolest leiavad, et märgistamiskohustuse kehtivust tuleb analüüsida harta artikli 15 lõike 1 ja artikliga 16 seoses, millest esimene puudutab kutsevabadust ja õigust teha tööd ning teine ettevõtlusvabadust, tuleb siiski märkida, et märgistamiskohustus ei piira isikute õigust „tegutseda vabalt valitud kutsealal“ harta artikli 15 tähenduses. Seevastu võib see kujutada endast harta artiklis 16 sätestatud ettevõtlusvabaduse piirangut.
- 27 Nimelt hõlmab õigus ettevõtlusvabadusele endas iga ettevõtja õigust oma majandus-, tehnilisi ja finantsressursse vabalt käsutada, vastutuse piires, mida ta kannab omaenda tegude eest (kohtuotsus, 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punkt 49).
- 28 Euroopa Kohus on ka sedastanud, et harta artikliga 16 tagatud kaitse hõlmab majandus- või äritegevuse vabadust, lepinguvabadust ja vaba konkurentsi, nagu see tuleneb sama artikli kohta antud selgitustest, mida vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 1 kolmandale lõigule ja harta artikli 52 lõikele 7 tuleb harta tõlgendamisel arvesse võtta (kohtuotsused, 22.1.2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 42, ja 17.10.2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, punkt 25).
- 29 Määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punktis b ette nähtud märgistamiskohustus võib ettevõtlusvabaduse kasutamist piirata, kuna nimetatud kohustus paneb selle adressaadile piirangu, mis kitsendab tema ressursside vaba kasutamist, kuna see kohustab adressaati võtma meetmeid, mis võivad tema jaoks kaasa tuua kulu või mõjutada tema tegevuse korraldust (vt selle kohta kohtuotsus, 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punkt 50).
- 30 Siiski ei kujuta ettevõtlusvabadus Euroopa Kohtu praktika kohaselt endast absoluutset õigust, vaid sellega tuleb arvestada vastavalt selle ülesandele ühiskonnas (vt eelkõige kohtuotsused, 6.9.2012, Deutsches Weintor, C-544/10, EU:C:2012:526, punkt 54, ning 22.1.2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Seetõttu võib asjaomase vabaduse kasutamise suhtes näha ette piiranguid, kui esiteks vastavalt harta artikli 52 lõikele 1 need nähakse ette seadusega ning need arvestavad nimetatud vabaduse põhiolemust ning teiseks on proportsionaalsuse põhimõtet järgides vajalikud ja need tõesti vastavad Euroopa Liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajaduse korrale kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.
- 32 Märkides, et märgistamiskohustus kui harta artikliga 16 tagatud õiguse kasutamise piirang on nähtud ette seadusega ja leides, et see kohustus arvestab nimetatud vabaduse põhiolemust ja vastab liidu poolt tunnustatud üldistele huvidele, nimelt tarbijakaitsele, kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kas kõnealune meede on proportsionaalne.

- 33 Sellega seoses nõuab väljakujunenud praktika kohaselt proportsionaalsuse põhimõte, et liidu institutsioonide aktid ei läheks kaugemale sellest, mis on asjaomaste õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobiv ja vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meetet, ning tekitatud ebamugavused peavad olema seatud eesmärkidega vastavuses (vt kohtuotsused, 12.7.2001, Jippes jt, C-189/01, EU:C:2001:420, punkt 81, ning 22.1.2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 50).
- 34 Lisaks võib Euroopa Kohtu sõnul olla ettevõtlusvabaduse suhtes lubatud lai valik avaliku võimu sekkumisi, millega võidakse üldistes huvides kehtestada majandustegevusele piirangud (kohtuotsus, 22.1.2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 46).
- 35 Käesoleval juhul mis esiteks puutub liidu kõnealuse määruse eesmärkidesse, siis nagu määruse nr 1906/90 põhjendusest 2 nähtub, aitavad kodulinnuliha turustusnormid kaasa selle liha kvaliteedi parandamisele ja liha müügi hõlbustamisele tootjate, kauplejate ja tarbijate huvides. Lisaks rõhutab määruse põhjendus 4 huvi, et tarbija saaks etikettidel ja reklaamis olevate märgete sisust täielikumat informatsiooni kodulinnukasvatustes kasutatud jahutusmeetodi ja kodulindude kasvatusviisi kohta.
- 36 Neid eesmärke korratakse määruses nr 543/2008, mille põhjenduses 10 tuuakse välja vajadus anda tarbijale müügiks pakutavate toodete kohta piisavat, selget ja objektiivset teavet.
- 37 Eeltoodust nähtub, et liidu asjaomaste õigusnormide peamised eesmärgid on nii tootjate ja kodulinnuliha sektori, sealhulgas värske kodulinnuliha sektori ettevõtjate sissetuleku suurendamine kui ka tarbijakaitse, mis mõlemad on liidu esmases õiguses tunnustatud üldise huvi eesmärgid.
- 38 Mis teiseks puutub sellesse, kas märgistamiskohustus saab seatud eesmärkide saavutamist tagada, siis on õigusloojal olnud alust leida, et see kohustus esiteks võimaldab tagada tarbijale usaldusväärse teabe tänu pakendil esitatud märgetele, ja teiseks motiveerib tarbijat kodulinnuliha ostma, mis omakorda parandab asjaomase toote turustamise väljavaateid ning seetõttu suurendab tootjate sissetulekut.
- 39 Mis puutub sellesse, kas selline õigusnorm on vajalik, siis on liidu seadusandjal olnud alust leida, et üksnes müügiosakonnas hinna välja panekut ette nägev õigusnorm ei võimalda saavutada seatud eesmärki saavutada samavõrd tõhusalt kui määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b, kuna üksnes koguhinna ja kaaluühikuhinna märkimine võimaldab olukorras, kus pakitud toode võib olla eri kaaluga, tagada tarbijale piisava teabe. Selline kohustus ei näi ka olevat seatud eesmärkidega võrreldes ebaoproportsionaalne, kuna määruse nr 543/2008 artikli 5 lõikes 4 ette nähtud kohustus märkida koguhind ja ühikukaaluhind on üksnes üks osa andmetest, mis peab pakendil või kinnitatud etiketil selle sätte alusel kirjas olema.
- 40 Seetõttu on põhikohtuasja apellandi ettevõtlusvabaduse riive käeoleval juhul järgitavate eesmärkidega proportsionaalne.
- 41 Eelnimetatud kaalutlustest nähtub, et esimese küsimuse analüüsimisel ei leitud ühtegi tegurit, mis mõjutab määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkti b kehtivust seoses harta artiklis 16 ette nähtud ettevõtlusvabadusega.

Teine küsimus

- 42 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitust, kas määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkt b on kehtiv seoses diskrimineerimiskeelu põhimõttega, mis on nähtud ette ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus.

- 43 See küsimus on esitatud eelotsusetaotluse esitanud kohtu välja toodud asjaolu tõttu, et muude inimtoiduks mõeldud värske liha liikide, eelkõige looma-, sea-, lamba- ja kitseliha suhtes ei kehti sarnast hinna märkimise kohustust.
- 44 Sellega seoses tuleb meenutada, et diskrimineerimiskeelu põhimõte kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka ning see on seoses põllumajanduse valdkonnaga ära toodud ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus (vt kohtuotsus, 14.3.2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, punkt 41 ning seal viidatud kohtupraktika). Nimetatud artikli sõnastusest nähtub, et see säte keelab liidu piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.
- 45 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et see põhimõte on kohaldatav mitte üksnes tootjate ja tarbijate suhtes, vaid ka muude ettevõtjate suhtes, kelle tegevust reguleerib ühine turukorraldus, nagu värsket kodulinnuliha või muud liiki liha turustavad ettevõtjad (vt selle kohta kohtuotsus, 5.10.1994, Saksamaa vs. nõukogu, C-280/93, EU:C:1994:367, punkt 68).
- 46 Diskrimineerimiskeelu põhimõte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt selle kohta kohtuotsused, 6.12.2005, ABNA jt, C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, EU:C:2005:741, punkt 63, ning 14.3.2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, punkt 42).
- 47 Mis puutub sellest põhimõttest kinnipidamise kontrolli ulatusse, siis tuleb meenutada, et liidu seadusandjal on põllumajanduse valdkonnas ulatuslik kaalutusõigus. Järelikult peab kohtu kontroll piirduma selle uurimisega, kas kõnealuse meetme puhul ei esine ilmselget viga või võimu kuritarvitamist või kas kõnealune ametiasutus ei ole ilmselgelt oma kaalutusõiguse piire ületanud (kohtuotsus, 14.3.2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, punkt 43).
- 48 Käesoleval juhul kuuluvad tooted, millega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kõnealuste õigusnormide diskrimineeriva laadi osas kahtlusi, erinevatesse põllumajanduse sektoritesse.
- 49 Selles osas näeb ELTL artikli 40 lõike 2 esimene lõige ette erinevad mehhanismid, mida saab ELTL artiklis 39 kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks kasutada. Peale selle nähtub määrusest nr 1234/2007, et iga ühine turukorraldus sisaldab sellele omaseid erisusi. Sellest nähtub, et turu eri sektorite reguleerimiseks kasutatud tehniliste mehhanismide võrdlus ei kujuta endast õiguslikku alust selle väite põhjendamiseks, et erinevaid ja eri õigusnormidega reguleeritud tooteid diskrimineeritakse (vt selle kohta kohtuotsus, 28.10.1982, Lion jt, 292/81 ja 293/81, EU:C:1982:375, punkt 24).
- 50 Eelnimetatud kaalutlustest nähtub, et teise küsimuse analüüsimisel ei leitud ühtegi tegurit, mis mõjutab määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkti b kehtivust seoses ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõttega.

Kohtukulud

- 51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Esimese eelotsuse küsimuse analüüsimisel ei leitud ühtegi tegurit, mis mõjutaks komisjoni 16. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 543/2008, millega kehtestatakse määruse (EÜ) nr 1234/2007 (teatavate kodulinnuliha turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 5 lõike 4 punkti b kehtivust seoses Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 16 ette nähtud ettevõtlusvabadusega.

- 2. Teise küsimuse analüüsimisel ei leitud ühtegi tegurit, mis mõjutab määruse nr 543/2008 artikli 5 lõike 4 punkti b kehtivust seoses ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõttega.**

Allkirjad